

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

Набока Набока О.Г.
«30» серпня 2021 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Соціальна робота з громадськими об'єднаннями

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності **232 Соціальне забезпечення**

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Соціальне забезпечення

(назва програми)

мова навчання

українська

Розробник:

Стьопкіна А.С. – доцент кафедри соціальної роботи, кандидат педагогічних наук.

Рецензенти:

Трубник І.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;
Березка С.Ф., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

С.В. Коношенко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Керівник групи забезпечення

С.В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«30» серпня 2021 р.

протокол № 1

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 270	Рік підготовки:	
	3-й	3-й
	Семестр	
	5, 6-й	5, 6-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 4/4 самостійної роботи студента – 4/6	20 год. / 5 с.	8 год. / 5 с.
	20 год. / 6 с.	8 год. / 6 с.
	Практичні	
	58 год. / 5 с.	6 год. / 5 с.
	26 год. / 6 с.	8 год. / 6 с.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	72 год. / 5 с.	136 год. / 5 с.
	74 год. / 6 с.	104 год. / 6 с.
	Вид контролю: залік (5 семестр) екзамен (6 семестр)	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна робота з громадськими об'єднаннями» є: ознайомити студентів із діяльністю об'єднань в Україні, з напрямками діяльності політичних партій, профспілок, молодіжних, жіночих, ветеранських організацій, козацьких формувань тощо.

Дати уявлення про порядок створення недержавних організацій, прийому до них нових членів, умови припинення їх діяльності.

МАТРИЦЯ

Матриця результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни

«Соціальна робота з громадськими об'єднаннями»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, зокрема, в діяльності громадських організацій, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі суспільного руху.</p> <p>Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки шляхом заснування громадських організацій.</p>	<p>Проблемне навчання (problem learning); змішане навчання (blended learning); технологія клікерс (clickers); метод конкретних ситуацій (МКС), кейс-метод; фасилітація; ділова (рольова) гра</p>	<p>Усний контроль (індивідуальний, фронтальний); письмовий контроль (індивідуальний, фронтальний). Залік. Іспит</p>

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л.	пр.	лаб.	с.р.		л.	пр.	лаб.	с.р.
Тема 1. Історія виникнення та основні етапи розвитку громадських організацій в Україні	6	2	-	-	4	8	-	-	-	8
Тема 2. Основні конституційні права громадян	6	2	-	-	4	8	-	-	-	8
Тема 3. Конституційне право громадян – право на об'єднання (свобода спілок та асоціацій)	6	2	-	-	4	8	2	-	-	8
Тема 4. Нормативно-правова база діяльності і функціонування громадських організацій в Україні	6	2	-	-	4	10	-	2	-	8
Тема 5. Особливості реєстрації громадських об'єднань зі статусом юридичної особи	10	-	6	-	4	10	-	-	-	8
Тема 6. Припинення діяльності громадських об'єднань	10	-	6	-	4	8	-	-	-	8
Тема 7. Класифікація й досвід діяльності дитячих і молодіжних громадських об'єднань України	10	-	6	-	4	10	-	2	-	8
Тема 8. Державний контроль за діяльністю громадських	10	2	4	-	4	8	2	-	-	8

формувань										
Тема 9. Правозахисні універсальні та регіональні організації	6	2	-	-	4	8	-	-	-	8
Тема 10. Міжнародні правозахисні неурядові організації	6	2	-	-	4	8	-	-	-	8
Тема 11. Реалізація громадськими об'єднаннями права представляти інтереси своїх членів в органах державної влади, у тому числі судах	10	-	6	-	4	7	-	-	-	7
Тема 12. Реалізація громадськими об'єднаннями права на доступ до публічної інформації	10	-	6	-	4	7	-	-	-	7
Тема 13. Основні складові діяльності громадських організацій	6	2	-	-	4	9	2	-	-	7
Тема 14. Зв'язки з громадськістю в діяльності громадських організацій.	6	2	-	-	4	7	-	-	-	7
Тема 15. Фандрайзинг у діяльності громадських організацій.	10	2	4	-	4	9	2	-	-	7
Тема 16. Молодіжні та дитячі об'єднання як суб'єкти соціально-педагогічної	12	-	8	-	4	9	-	2	-	7

діяльності.										
Тема 17. Особливості розвитку сучасних дитячих організацій	10	-	6	-	4	7	-	-	-	7
Тема 18. Специфіка соціально-виховного процесу в дитячих і молодіжних громадських об'єднаннях	10	-	6	-	4	9	-	-	-	7
Разом за 5 семестр	150	20	58	-	72	150	8	6	-	136
Тема 19. Взаємодія фахівця соціальної сфери з дитячими і молодіжними організаціями та неформальними об'єднаннями.	22	4	4	-	12	19	2	2	-	15
Тема 20. Волонтерські ресурси в громадських організаціях.	18	4	4	-	10	17	2	-	-	15
Тема 21. Молодіжні, дитячі та жіночі організації.	20	4	6	-	10	16	2	-	-	14
Тема 22. Релігійні організації.	18	4	4	-	10	15	-	-	-	15
Тема 23. Ветеранські та патріотичні організації.	14	-	4	-	10	17	-	2	-	15
Тема 24. Благодійні організації.	18	4	4	-	10	19	2	2	-	15
Тема 25. Творчі спілки.	16	-	4	-	12	17	-	2	-	15
Разом за 6 семестр	120	20	26	-	74	120	8	8	-	104
Усього годин	270	40	84	-	146	270	16	1	-	140
								4		

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

		денна	заочн а
1	Історія виникнення та основні етапи розвитку громадських організацій в Україні	2	-
2	Основні конституційні права громадян	2	-
3	Конституційне право громадян – право на об'єднання (свобода спілок та асоціацій)	2	2
4	Нормативно–правова база діяльності і функціонування громадських організацій в Україні	2	-
5	Державний контроль за діяльністю громадських формувань	2	2
6	Правозахисні універсальні та регіональні організації	2	-
7	Міжнародні правозахисні неурядові організації	2	-
8	Основні складові діяльності громадських організацій	2	2
9	Зв'язки з громадськістю в діяльності громадських організацій.	2	-
10	Фандрайзинг у діяльності громадських організацій.	2	2
Разом за 5 семестр		20	8
11	Взаємодія фахівця соціальної сфери з дитячими і молодіжними організаціями та неформальними об'єднаннями.	4	2
12	Волонтерські ресурси в громадських організаціях.	4	2
13	Молодіжні, дитячі та жіночі організації.	4	2
14	Релігійні організації.	4	-
15	Благодійні організації.	4	2
Разом за 6 семестр		20	8

4.2. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	денна
1	Особливості реєстрації громадських об'єднань зі статусом юридичної особи	6	-
2	Припинення діяльності громадських об'єднань	6	-
3	Класифікація й досвід діяльності дитячих і молодіжних громадських об'єднань України	6	2
4	Державний контроль за діяльністю громадських формувань	4	-
5	Реалізація громадськими об'єднаннями права представляти інтереси своїх членів в органах державної влади, у тому числі судах	6	-
6	Реалізація громадськими об'єднаннями права на доступ до публічної інформації	6	-
7	Пошук фінансування у діяльності громадських організацій.	4	-
8	Молодіжні та дитячі об'єднання як суб'єкти соціально-педагогічної діяльності.	8	2
9	Особливості розвитку сучасних дитячих організацій	6	-
10	Специфіка соціально-виховного процесу в дитячих і молодіжних громадських об'єднаннях	6	-
Разом за 5 семестр		58	6
11	Фахівець соціальної сфери у діяльності ГО.	4	2
12	Основоположні засади волонтерської діяльності	4	-
13	Права благодійної організації.	6	-
14	Поняття меценатство, спонсорство.	4	-
15	Ветеранські та патріотичні організації.	4	2
16	Підтримка держави ГО.	4	2

17	Творчі спілки.	4	2
Разом за 6 семестр		26	14

4.3. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	денна
1	Історія виникнення та основні етапи розвитку громадських організацій в Україні	4	8
2	Основні конституційні права громадян	4	8
3	Конституційне право громадян – право на об'єднання (свобода спілок та асоціацій)	4	8
4	Нормативно–правова база діяльності і функціонування громадських організацій в Україні	4	8
5	Особливості реєстрації громадських об'єднань зі статусом юридичної особи	4	8
6	Припинення діяльності громадських об'єднань	4	8
7	Класифікація й досвід діяльності дитячих і молодіжних громадських об'єднань України	4	8
8	Державний контроль за діяльністю громадських формувань	4	8
9	Правозахисні універсальні та регіональні організації	4	8
10	Міжнародні правозахисні неурядові організації	4	8
11	Реалізація громадськими об'єднаннями права представляти інтереси своїх членів в органах державної влади, у тому числі судах	4	7
12	Реалізація громадськими об'єднаннями права на доступ до публічної інформації	4	7
13	Основні складові діяльності громадських організацій	4	7
14	Зв'язки з громадськістю в діяльності громадських	4	7

	організацій.		
15	Фандрайзинг у діяльності громадських організацій.	4	7
16	Молодіжні та дитячі об'єднання як суб'єкти соціальнопедагогічної діяльності.	4	7
17	Особливості розвитку сучасних дитячих організацій	4	7
18	Специфіка соціально-виховного процесу в дитячих і молодіжних громадських об'єднаннях	4	7
Разом за 5 семестр		72	136
19	Взаємодія фахівця соціальної сфери з дитячими і молодіжними організаціями та неформальними об'єднаннями.	12	15
20	Волонтерські ресурси в громадських організаціях.	10	15
21	Молодіжні, дитячі та жіночі організації.	10	14
22	Релігійні організації.	10	15
23	Ветеранські та патріотичні організації.	10	15
24	Благодійні організації.	10	15
25	Творчі спілки.	12	15
Разом за 6 семестр		74	104

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекційні, практичні) та самостійної роботи. Для студентів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання студентів у процесі *лекційного заняття* виставляється за такими критеріями: присутність здобувача на

лекції (0,5 балів), складання її конспекту та активна участь у процесі лекції (1 бал).

Відповідь на *практичному занятті* оцінюється за наступними критеріями:

4 бали - здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

3 бали - здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1-2 бали - здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється у 50 б. (денна форма навчання) та 81 б. (заочна форма навчання) – 5 семестр; 67 б. (денна форма навчання) та 76 б. (заочна форма навчання).

Результати поточного контролю рівня знань студентів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх студентів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

	За національною шкалою

За накопичувальною 100-бальною шкалою	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнято	

Оцінювання результатів навчання у формі семестрового заліку проводиться по закінченні вивчення навчальної дисципліни, на останньому практичному занятті або в період до початку екзаменаційної сесії відповідно до графіка освітнього процесу.

На останньому аудиторному занятті викладач зобов'язаний оголосити здобувачам вищої освіти відкрито (у присутності групи) накопичені ними бали поточного оцінювання з навчальної дисципліни, отримані під час лекційних, практичних занять та за виконану самостійну роботу. Залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу - без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, де формою контролю є залік, шляхом виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

Підсумкове оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни у формі заліку здійснює викладач, який проводив практичні заняття в академічній групі. Відомість успішності видається викладачеві в деканаті в день останнього аудиторного (практичного та/або лабораторного) заняття в

групі і має бути закрита на останній день перед початком екзаменаційної сесії.

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, за відсутності пропусків занять із усіх дисциплін семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань із відповідної дисципліни;

– допущені до складання екзамену (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання), 5 семестр

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5	-	-	2	0,5
Т 2	1	0,5	-	-	3	0,5
Т 3	1	0,5	-	-	3	0,5
Т 4	1	0,5	-	-	2	0,5
Т 5	-	-	4	1	3	0,5
Т 6	-	-	4	1	3	0,5

T 7	-	-	4	1	3	0,5
T 8	1	0,5	4	1	2	0,5
T 9	1	0,5	-	-	3	0,5
T 10	1	0,5	-	-	3	0,5
T 11	-	-	4	1	3	0,5
T 12	-	-	4	1	3	0,5
T 13	1	0,5	-	-	3	0,5
T 14	1	0,5	-	-	3	0,5
T 15	1	0,5	4	1	2	0,5
T 16	-	-	4	1	3	0,5
T 17	-	-	4	1	3	0,5
T 18	-	-	4	1	3	0,5
Разом	10	5	40	10	50	9

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання), 5 семестр

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T 1	-	-	-	-	4,5	0,5
T 2	-	-	-	-	4,5	0,5
T 3	1	0,5	-	-	4,5	0,5
T 4	-	-	5	1	4,5	0,5
T 5	-	-	-	-	4,5	0,5
T 6	-	-	-	-	4,5	0,5
T 7	-	-	5	1	4,5	0,5
T 8	1	0,5	-	-	4,5	0,5
T 9	-	-	-	-	4,5	0,5

T 10	-	-	-	-	4,5	0,5
T 11	-	-	-	-	4,5	0,5
T 12	-	-	-	-	4,5	0,5
T 13	1	0,5	-	-	4,5	0,5
T 14	-	-	-	-	4,5	0,5
T 15	1	0,5	-	-	4,5	0,5
T 16	-	-	5	1	4,5	0,5
T 17	-	-	-	-	4,5	0,5
T 18	-	-	-	-	4,5	0,5
Разом	4	2	15	3	81	9

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання), 6 семестр

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T 1	1	0,5	4	1	10	1
T 2	1	0,5	4	1	10	1
T 3	1	0,5	4	1	9	1
T 4	1	0,5	4	1	9	1
T 5	-	-	4	1	10	1
T 6	1	0,5	4	1	9	1
T 7	-	-	4	1	10	1
Разом	5	2,5	28	7	67	7

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання), 6 семестр

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	1	0,5	5	1	10	1
Т 2	1	0,5	-	-	11	1
Т 3	1	0,5	-	-	11	1
Т 4	-	-	-	-	11	1
Т 5	-	-	5	1	11	1
Т 6	1	0,5	5	1	11	1
Т 7	-	-	5	1	11	1
Разом	4	2	20	4	76	7

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для поточного та підсумкового контролю, заліки, реферати, презентації результатів виконаних завдань, студентські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

Перелік екзаменаційних питань

1. Основні етапи розвитку громадських організацій.
2. Поняття “громадська організація” та основні види громадських організацій.
3. Причини виникнення громадських організацій.
4. Порядок створення громадської організації.
5. Загальні правила реєстрації громадської організації.
6. Функції та загальні правила створення і роботи місцевих осередків громадської організації.
7. Правила прийому до членів громадської організації.

8. Етапи стратегічного планування діяльності громадської організації.
9. Визначення поняття проект. Основні ознаки та типи проектів.
10. Етап розробки (планування) проекту.
11. Етап реалізації і оцінювання досягнень проекту.
12. Основні завдання оцінювання соціальних проектів.
13. Етапи та методи оцінювання ефективності соціальних проектів.
14. Мета та завдання PR-діяльності громадської організації.
15. Поняття цільової групи громадської організації. Основні цільові аудиторії громадської організації.
16. Принципи діяльності PR.
17. Особливості взаємодії громадської організації зі ЗМІ.
18. Поняття прес-конференція та прес-реліз. Факт-лист, його структура.
19. Етичні засади діяльності громадських організацій.
20. Поняття фандрайзингу. Основні завдання фандрайзингу.
21. Поняття стратегія фандрайзингу. Основні фактори успіху звернення організації до потенційного донора.
22. Етапи моделі планування фандрайзингу. Поняття: заявник, донор, грант.
23. Вимоги фонду до заявника. Етапи розгляду заявок фондом. Поняття: пропозиція, програми, проект.
24. Шляхи посилення надання допомоги іншим.
25. Аналіз психологічних механізмів спонсорства.
26. Сутність методів звернення до потенційного спонсора.
27. Волонтерська діяльність та її характеристика.
28. Волонтери — члени громадських організацій.
29. Етапи розробки та створення волонтерської програми.
30. Створення мотивації волонтерської праці.
31. Визначення та характеристика молодіжних та дитячих громадських організацій.

32. Визначення поняття жіночий рух. Основні етапи становлення жіночого руху.

33. Типологія сучасного жіночого руху в Україні.

34. Всеукраїнська рада церков і релігійних організацій.

35. Характеристика та види релігійних організацій.

36. Визначення понять благодійництво, благодійна організація, меценатство, спонсорство.

37. Права благодійної організації та основні напрями благодійної діяльності.

38. Основні напрями діяльності творчої спілки.

39. Права творчих спілок та підтримка держави.

40. Поясніть філософію PR, представлену у наступних висловах: “Звертаючись до людей, кажіть їм те, що вони хочуть почути”, “Звертаючись до людей, говоріть їхніми словами”.

41. Сформулюйте місію наступної організації: Спортивний клуб інвалідів “Фенікс”.

42. Сформулюйте місію наступної організації: Благодійний фонд “Росток”.

43. Сформулюйте місію наступної організації: Центр соціально-психологічної реабілітації жінок, які постраждали від насильства в сім’ї.

44. Обґрунтуйте, що ви вкладаєте в словосполучення: “унікальність проекту”, “обмеженість у часі”.

45. Сформулюйте мету певної організації за критеріями SMART (Всеукраїнська молодіжна громадська організація «Служіння заради миру»).

46. Сформулюйте мету певної організації за критеріями SMART (Союз українок).

47. Сформулюйте мету певної організації за критеріями SMART (Національний екологічний центр України).

48. Сформулюйте мету певної організації за критеріями SMART (Організація Українських Скаутів).

7. Рекомендована література

Основна

1. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. — Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. — 180с
2. Міжнародні організації : навчальний посібник [Електронний ресурс] / укладачі: Т.В. Андросова, О.В. Кот, В.О. Козуб; вид. 2-ге, перероб. та доп. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2018. – 235 с.
3. Роль неурядових організацій у становленні та розвитку правозахисного руху (прикладі успішного правозахисного активізму) : навч. посіб. / О. М. Шуміло, Н. Ю. Кравчук. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 227 с.
4. Соціальна робота з громадськими об'єднаннями : курс лекцій / Упорядник Стьопкіна А.С. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. – 69 с.
5. Теорія організації : підручник / Ю. В. Білявська, Н. В. Микитенко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – 424 с.

Допоміжна

1. Громадські і благодійні організації в Україні. Реєстрація та діяльність / М. В. Лациба, С. П. Старосольська, Д. В. Сидоренко [та ін.]. Київ, ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 148 с.
2. Довідник громадського активіста [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://dovidnyk.org.ua/42-reiestratsiia-ohs-vsi-statti/33-yak-zareiestruvatu-hromadsku-orhanizatsiiu>
3. Л. Сідельнік. Як залучити громадські організації до надання соціальних послуг [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op>

6. Інформаційні ресурси

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> – 3У «Про

громадські об'єднання»

2. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> – Конституція України
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1212-2012-п#n12> – Про затвердження Порядку ведення Реєстру громадських об'єднань
4. <http://www.oporaua.org> – Громадянська мережа ОПОРА

7. Посилання на дистанційний курс

дистанційний курс «Соціальна робота з громадськими об'єднаннями»
(<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=9>)